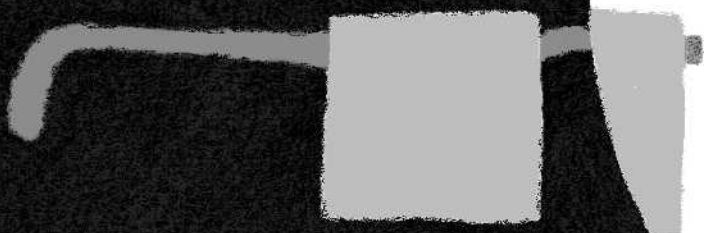

ROOPE
LIPASTI

PORA
KONE
KIRJOIT-

TAJA

ATENA

© Roope Lipasti ja Atena / Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

Atena
Jyväskylä
atena.fi

978-951-1-42415-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

I

Kouluteillä

Unikoulun, leikkikoulun, esikoulun, alakoulun, yläkoulun, autokoulun, keskiasteen ja korkeakoulun jälkeen ihminen on yleensä vihdoinkin valmis ja pääsee pois koulusta. Poikkeuksena ovat opettajat sekä lastenkirjailijat.

Repputyöläinen

Työpöydälläni lojuu avattu kirje. Se sopii hyvin siihen, sillä pöytä on vanha ja antiikkinen, se on kuulunut isoisälleni ja hänen isoisälleen ennen häntä. Se on valmistettu siis hyvän matkaa 1800-luvun puolella, ja sen tumman, jalopuisen pöytälevyn keskiosa on vihreää verkaa niin kuin siinä olisi tarkoitus pelata biljardia. Pöytä on kaunis mutta epäkäytännöllinen, painava kuin mikä, eivätkä laatikot suostu aukeamaan kunnolla. Isoisä säilytti laatikoissa harvinaisia rahojaan ja postimerkkejään. Hän tapasi vitsailla, että hänellä kaikki rahat olivat harvinaisia.

Paperikirje on samanlainen reliikki kuin pöytä. Kuka enää lähettää sellaisia? Koululuokka, selviää kirjeen avatuani. Kuoressa on 23 nykylasten käsialalla tekstattua kirjetä ja piirustusta minulle kiitokseksi siitä, että kävin heidän luokassaan kertomassa tarinoista ja kirjoista ja siitä, että kannattaa opetella lukemaan, koska sillä keinoin pärjää elämässä ja pystyy halutessaan huijaamaan tyhmempiä.

Sitä en toki sanonut ääneen.

Modernimpi viesti vilkkuu ruudulla: haastattelu on parin viikon päästä kaupungin virastotalolla. ”Tervetuloa”, siinä sanotaan. Tervetuloa mihin? Tekemään elämäni virhe? Astumaan uuteen?

Viestin suorasukaisuudesta tulee mieleeni viimekesäisen vierailuni Auschwitzissa ja Google, joka sen kauhean vierailun jälkeen kysyi: ”Mitä pidit paikasta Auschwitz?”

Mitä sellaiseen saattoi vastata? Ihan jees? Laverit hiukan kovat ja henkilökunta epäystävällistä? Yksi tähti?

Vertailu on tietenkin epäkunnioittava miljoonia uhreja kohtaan. Kukaan ei pakota minua mihinkään.

Työreppu on valmis, se aina on. Kohta lähden junalle ja matkustan kirjailijavierailulle. Käyn tällä viikolla useassa alakoulussa ja kahdessa yläkoulussa, joista jälkimmäisissä on parhaimmillaan parisataa teiniä kuuntelemassa. Koko viikko menee reissussa.

Yleensä vaimoni istuu aamupalalla tyytyväisenä, aamutakissaan, edessään normaali aamiaisensa, ruisleipää ja jogurttia ja keitetty kananmuna sekä mehua, kaikki kauniisti katettuna niin kuin hän asuisi hotellissa. Mutta nyt kananmuna lojuu pelkällä pöydällä lautasen sijaan, mehu on keskellä pöytää niin, ettei siihen ylety, ja kahviakin on läikkynyt liinalle. Se ei johdu minun lähdöstäni vaan siitä, että hän on menossa viisaudenhampaan poistoon.

Mutta vaikka operaatio jännittää häntä, hän huokaa tyytyväisyydestä, ettei hänen tarvitse mennä esiintymään sadoille yläkoululaisille. Hän menisi kuulemma joka päivä mieluummin hampaanpoistoon niin kauan kuin niitä riittäisi. Lasken, että noin kuukaudeksi niitä piisaisi, mutta sitten olisivat tekosyyt käytetty ja hänen pitäisi mennä teinien eteen ja vieläpä ilman hampaita.

En myöskään näkisi vaimoani tilanteessa, johon itse jouduin muutamia vuosia sitten Frankfurtin kirjamessuilla. Minut pyydettiin lukemaan yleiseen saunaan tekstiäni saksaksi. Ja minäpä menin. Kysyin sattumanvaraisilta sauno-

jilta, että passaako lukea, ja he nyökkäsivät. Ei heillä tosin ollut vaihtoehtoja, koska seisoin jo ovella. Pyyhe sentään oli lanteilla, mikä oli oikeastaan pieni kauneusvirhe muuten niin absurdissa kohtauksessa. Ei minua hävettänyt, mutta ihmettelin kyllä, että kuka perkele tällaisenkin idean oli saanut ja ei kai hänelle vain maksettu kuukausipalkkaa.

Mutta nämä yläkoululukeikat: totta puhuen ne hermostuttavat jopa minua. Varsinkin kun tuotantoni on suunnattu toisaalta vähän pienemmille lapsille ja toisaalta aikuisille. Tunnen olevani väärässä paikassa, aivan kuin olisin jäänyt junasta liian varhain tai myöhään – mutta niin kai ihmisistä aina tuntuu.

Pakkaan mukaan liikaa vaihtovaatteita sekä lenkkikamat. Näyttää kuin olisin menossa vähintään maailman toiselle puolelle. Vaikka ovathan sekä Kuopio että Pohjanmaa turkulaisesta näkökulmasta hyvinkin ulkomailla.

Porakonekirjoittaja

Ajan vaimon hammaslääkəriin ja jatkan siitä rautatieasemalle. Vaimo on matkalla vaisu. Ymmärrän sen, sillä itsekin pelkään hammaslääkəriä. Se tosin johtuu ennen kaikkea siitä, että minulla on hyvin erikoinen hammaslääkəri, naapurimme Pentti. Hän osaa asiansa kyllä, siitä ei ole valittamista, mutta muuten hän on melkoinen persoona. Mukana kunnallispolitiikassa ja kernaasti valtakunnan politiikassakin, ellei siinä välissä olisi äänestäjiä.

Viimeksi Pentin mainoslause oli ”Järjen ääni”. Vaalikuvas­sa hymyili edelleen ihan komea, jo seitsemänkymppinen mies, joka selvästi huolehtii hampaistaan. Hän ei malta jäädä eläkkeelle, joskin pitää vastaanottoaan enää vain muutamana päivänä eikä ota enää uusia asiakkaita.

Mutta jos laittaa määreekseen ”Järjen ääni”, niin todennäköisyydet sille, että järjen ääni kuuluu, ovat kutakuinkin samat kuin että kansandemokratiasta löytyy demokratiaa.

Pentti vastustaa kategorisesti kaikkea. Kulttuurua, urheilua (uimista lukuun ottamatta), rakentamista, purkamista, nuoria, lapsia ja vanhuksia. Jos joku keksisi onnellisuuskoneen, josta kaikki tulisivat ikuisesti hyväntuulisiksi nappia painamalla, hän vastustaisi koneen käyttöön­ottoa.

Mutta pahinta on, että hän käyttää asemaansa häikäilemättä väärin. Kun viimeksi menin hänen vastaanotolleen,

hän oli oikein ystävällinen ja viittasi minut istumaan ja tunki koko länsimaisen hammaslääketieteen saavutukset suuhuni, enkä voinut kuin maata siinä ja toivoa, että kaikki olisi pian ohi. Ja kun hän sitten näki avuttoman tilani, hän alkoi puhua politiikkaa ja kertoi, millaisin lukuisin keinoin asiat kaupungissamme on hoidettu väärin, kun ei ole kuunneltu järjen ääntä. On esimerkiksi ostettu sairaalan seinille kalliilla rahalla taidetta, joka ei edes näytä taiteelta, vaikka samaan aikaan vanhuksia hoidetaan miten sattuu.

Kyllä minä kuuntelen hänen järjen ääntään. Jopa enemmän kuin hän ehkä toivoisikaan, sillä kirjailijat kuuntelevat aina ihmisiä. Minä yhdistän hänen hammasporatarinansa kirjoituskoneeseeni ja katson mitä syntyy.

Kerran kuitenkin kävi niin, että hän laittoi minulle puudutuspiikin, jonka vaikutusta piti odottaa kymmenen minuuttia. Puhelimeni soi kesken odottamisen, ja koska minulla ei ollut parempaakaan tekemistä, vastasin.

Puhelimessa minulle esittäytyi 86-vuotias rouva, joka oli saanut kuulokojeensa kuntoon ja pystynyt katsomaan pitkästä aikaa televisiota. Sieltä oli tullut ohjelma, jossa oli niitä kirjailijoita, ja se harmaatukkainen oli sanonut, että vanhat naiset haisevat kuselta ja vanhat miehet paskalta. Sitten kaikki olivat nauraneet. Paitsi se kirjailija Hotakainen ei nauranut. Rouva oli järkyttynyt tällaisesta rienaamisesta ja pyysi, että minä tekisin jotain asialle.

Täytyy sanoa, että rouvan luottamus kykyihini oli kunnioitettavan vankkaa, joten lupasin tehdä parhaani.

Rautatieasemamuisto

Rautatieaseman pöydässä istuu kolme ehkä nelikymppistä miestä, jotka näyttävät siltä, että elämäkokemusta on vähintään kahdensadan vuoden edestä. Iho on jo uurtunut, hiukset sojottavat harjaamatta. Hampaat paljastavat, että hetkeen ei ole käyty Pentillä. He keskustelevat jostakusta tutustaan, joka on kuollut:

- Siltä jäi hautajaisten jälkeen joku 1 500 euroa.
- Aika kova.
- Ihan todella kova.

Sitten koko porukka hiljentyy siemailemaan oluitaan ja miettimään perikunnan riemua.

Rautatieasemat ovat tuollaisia: täynnä romanihenkilöitä, sen kun käy hakemassa. On hauska koettaa arvailla, kuka on menossa minnekin ja tulossa mistä. Millaisten valintojen edessä he ovat? Joku on ehkä juuri eronnut ja matkustaa uuteen kaupunkiin. Toinen on kenties tavanut jonkun uuden ja pitää sisällään kokonaista unelmien ja odotusten padottua järveä. Ja tietenkin rautatieasemille kerääntyvät kaikenlaiset elämän potkimat.

Viimeksi asema heitti minut lapsuuteeni. Olin Hyvinkäällä esiintymässä kirjastossa ja odottelin tilaisuuden jälkeen junaa asemalla. Oli jo pimeää ja lähistöllä hengaili kolme nuorta aikansa, kunnes he lähtivät kukin omaan

suuntaansa. Katselin, kun yhden pojan hoikka selkä katosi katulamppujen alle, ja mieleeni nousi vahva muisto kaikista niistä illoista, jolloin itse vietin aikaa jossain kulmilla ja lopulta lähdin kylmissäni kotiin.

Siihen muistoon liittyi pimeys ja syksyn kosteus, joka maalasi katuvalot pehmeämmiksi. Askelten kopina ja autojen humina. Märkien lehtien tuoksu ja tupakan. Meitä oli viidestä kymmeneen, osa mopoilla ja osa pyörillä. Ne, jotka olivat pyörillä, ajelivat ympyrää asfaltoidulla pihalla, jonka lätköt kiittelivät. Minä hakeuduin sen tytön viereen, johon olin ihastunut. Hänellä oli punainen toppatakki yllään, vaikka oli vasta lokakuu.

Jossain vaiheessa käytiin rappukäytävässä lämmittelemässä. Porukka vaihtui, joku tuli, toinen meni. Mistä me juttelimme? Kukaties hulluista vanhemmista, ja sitten joku kertoi mitä tapahtui, kun Mari jäi tupakasta kiinni. Kohtuutonta!

Kun kello kävi, takaraivoon astui tietoisuus, että kotonani oli varmaan äiti tehnyt jotain makaronipohjaista. Oma huone odotti ja siellä oli lämmin. Sen lattialla oli punainen kokolattiamatto, kirjahyllyn toisella puolella oli pikkoveljen maailma. Levysoitin soisi Policea ja ennen nukkumaanmenoa voisi lukea Asterixeja tai Stephen Kingiä. Jos oli kokeet seuraavana päivänä, saattoi vilkaista kirjoja. Peruskoulun vaatimustaso oli niin nolo, että kasin sai, kun muisti olla piirtämättä pimpin kuvia paperiin. Handelle sekin oli vaikeaa.

Seinällä oli korkkitaulu, johon oli kiinnitetty kaikkea tärkeää. Lukujärjestys, muistoesine matkalta, vanha konserttilippu, uimamaisteririntaneula.

Ajassa matkustaminen on parasta.

Pussukkapakolainen

Tällä kertaa juna on myöhässä. Minua vihloo sisuskaluista, irvistän. Odottelemme laiturilla noin kuusikymppisen naisen kanssa. Häntä odottaminen sapettaa, sillä hänellä on ainakin kahdeksan erilaista hankalaa pussukkaa, joita hän siirtelee niin kuin kokoaisi palapeliä. Nainen sanoo, ettei ymmärrä, miksi Eurooppaan ja jopa Suomeen tunkee pakolaisia.

– Miksi ne eivät pysy kotimaassaan? hän kysyy. Jumala on antanut jokaiselle kansalle oman maan ja siellä kuuluu pysyä.

Nyökkään. Noinhan sen täytyy olla.

– Hyvä silti, että kaupunkien välillä saa matkustaa, huomautan kuitenkin. Muuten jäisimme ikuisiksi ajoiksi Turkuun.

Siitä hän on samaa mieltä.

Paikkani on tavallisessa vaunussa, mikä sekä harmittaa minua että ei. Junissakin on mukava seurata ihmisiä, mutta työskentelyhytissä pitää teeskennellä työskentelyä; ehkä sen nimen voisi vaihtaa teeskentelyhytiksi.

Avaan koneen ja tekstin jota kirjoitan, vaikka tiedän, ettei keskittymisestä tule mitään, koska ihmiset puhuvat toisilleen ja puhelimeen ja joskus jopa itsekseen. Joku nainen pälpättää suureen ääneen luuriin ja kertoo sopineensa

miehensä kanssa, missä paikoissa saa piereskellä, mutta että peiton alla ei saa. Ja nyt mies on tehnyt niin. Vilkaisen toisella puolen käytävää istuvaa vierustoveriani, ja hänen kasvoillaan käy pieni inhon ja hämmennyksen ilme.

Tekstistäni pitäisi tulla romaani ja tuleekin. Kuuden kuukauden päästä se on kaupoissa, ja muutamat lehdet kirjoittavat siitä kohtuullisen myönteiseen sävyyn, parituhatta ihmistä ostaa sen ja jokunen lainaa kirjastosta ja sitten kirja jää historian alaviitteeksi. Ei siksi että se olisi erityisen huono, vaan siksi koska vastaavia julkaistaan tuhansia joka vuosi ja lukijoita on alati vähemmän.

Maisemat liitävät ohi ja yhdellä vilkaisulla tiedän, missä olemme, sillä olen kulkenut tätä väliä ikäni. Kiintopisteitäni ovat vanhat komeat maatalot, jollaisia tällä osuudella on paljon. Tai nykyään ne ovat maamerkkejä; nuorempana sellaisia ei huomannut, näki vain autonikkunasta kiviset kilometripylvää ja huoltoasemat.

Asemalaiturin naisen huomio maista ja kansoista ei jätä rauhaan. Tuollainen yksisilmäisyys on kasvanut mielessäni suuremmaksi ja vaarallisemmaksi vuoden 2015 pakolaisaallon jälkeen. Naisen puheita on vaikea jättää omaan arvoonsa, vaikka tuskinpa tati kansanmurhaa kykenisi tekemään, kun ei jaksanut kunnolla pussukoitaan kantaa. Samanlaisia pussukoita niillä pakolaisillakin on.

Salosta kyytiin nousee kolme mummua, joiden paikka on neljän hengen pöydässäni, joten hyvästi vähäinenkin työrauha. Sattumalta tiedän yhden heistä, sillä olen joskus haastatellut häntä lehteen. Toinen rouvista puolestaan on alun perin Inkerinmaalta, tullut Suomeen 1990-luvulla, kun Mauno Koivisto antoi luvan. Hän esittelee itsensä Lydiaksi ja kertoo jo kohta elämäntarinaansa, kun haastat-

telemani tuttu mummu yllyttää: kirjailija-toimittaja sentään pöydässä!

Vuonna 1942 Lydia oli seitsemänvuotias, kun saksalaisilta tuli käsky jättää Pietarin liepeillä sijaitseva jo tuhottu kotikylä. Matka vei sotavankina Berliinin lähelle työleirille. Kädessään kahvipannu ja nukke tyttö lähti sisarensa ja äitinsä kanssa matkaan. Ruokaa tai juomaa ei matkalla tarjottu, taskussa oli kolme keitettyä perunaa, ja Puolassa osa oli jo niin heikkona, että kuoli ahdettuaan itsensä täyteen hernekeittoa. Ruumiita oli joka puolella ja Lydia sanoi, että katso, tuolta puuttuu pää ja tuolta käsi. Äiti vastasi, että nosta vain jalkaa toisen eteen, älä kompastu äläkä katso.

Leirillä perhe vietti kaksi vuotta. Ruuasta oli huutava pula:

– Leiriä ympäröi piikkilanka. Aidan välistä sai pujotettua käden, ja siltä alueelta, mihin käsi ylettyi, kaikki ruoho oli syöty, Lydia muistelee ja haukkaa eväsleipäänsä. Niiden aikojen peruina hän ei edelleenkään pysty syömään salaatteja.

Perheellä kävi kuitenkin tuuri, sillä äiti pääsi leiriltä piiaksi maataloon, ehkä samanlaiseen, joka vilahtaa vähän ennen Kirkkonummea junanikkunasta. Siellä hän kysyi, saisiko käydä kirkossa. Isäntä antoi luvan, jos äiti jättäisi toisen lapsen pantiksi. Pappi ihmetteli, miksi venäläiset olivat tulleet Herran huoneeseen, ja Lydian äiti kertoi heidän olevan suomalaisia.

Pappi otti perheen asian omakseen, ja lopulta he pääsivät viimeisen sotilaslaivan mukana Hankoon. Vuosi oli 1944. Jos he olisivat joutuneet odottamaan vielä pidempään, heidät olisi ammuttu, kuten suurin osa muistakin venäläisvangeista. Suomessa tie vei Ouluun, jonne

perheen äiti jälleen pääsi piiaksi. Lydiakin meni vuodeksi kouluun.

Sodan jälkeen äiti halusi palata Pietariin miehensä ja veljiensä luokse. Matka oli hankala, tavarat vietiin rajalla, eikä Neuvostoliitossa ollut tietoaakaan kodista. Äiti lohdutti Lydiaa, että kolhoosiin pääsee kyllä ja että yhden vuoden asuu vaikka maakuopassa – sen aikaa vain, että miehet palaavat rintamalta.

Mutta he eivät palanneet. Ei kukaan heistä.

Lydia pitää tauon tarinassaan, mutustaa salaattitonta sämpyläänsä ja tuijottaa sisäistä maisemaa, metsiä ja huojuvia taloja.

Perheen äiti pääsi työhön erääseen lastenkotiin ja elämä jatkui miten kuten. He olisivat halunneet muuttaa, mutta Stalinin aikaan se ei ollut ihan yksinkertaista.

Niinpä perhe suuntasi vuonna 1947 Viroon. Äiti oli auttamassa maatalossa ja Lydia paimenessa. Sitten he saivat käskyn, että heillä oli vuorokausi aikaa poistua maasta. Sisko pelkäsi joutuvansa vankilaan, sillä hän oli jo 18-vuotias.

1950-luvun alussa perhe sai luvan muuttaa Karjalaan, jossa Lydia tapasi inkeriläisen pojan, tulevan miehensä. He saivat lapsen ja mies ehdotti, että muutettaisiin Inkeriin, minne nuoripari rakensi talon.

Rahaa ei ollut, mutta mies osasi tehdä kaiken itse, uuninkin muurasi. Perhe asui siellä viisi vuotta, mutta venäläisiä oli liikaa. Jos illalla haki halkokuorman, aamulla se oli viety. Niinpä he palasivat Viroon. Vuosi oli 1965, ja Stalinin kuoleman jälkeen muuttaminen oli helpompaa.

Lydia kertoo, että he asuivat Tartossa 36 vuotta, ja se oli hyvää aikaa. Mies kävi kaivamassa kultaa Jäämeren rannalla, pankissa oli 35 000 ruplaa, jolla olisi saanut viisi autoa

tai talon. Mutta niitä rahoja ei saanut enää Gorbatshovin valtaannousun jälkeen pankista ulos. Neljä vuotta kesti ja kun rahat lopulta sai, niiden arvo oli mennyt.

Heidän muutettuaan Suomeen Lydian mies sairastui ja kuoli. Nyt rouvakolmikko on matkalla Tarttoon ja Lydiaa jännittää, sillä hän ei ole ollut siellä vuosikymmeniin.

Ajattelen, kuinka suuri onni on, että on saanut elää tylsän elämän.

Ravintolavaunurunoilija

Lyhyen Helsinki-pysähdyksen jälkeen odotan junaa Kuopioon. Lydian tarina pyörii mielessäni, kun katselen, kuinka vaunun toisen pään on valloittanut ryhmä välimerellisen näköisiä ihmisiä. Heidän kielestään en saa kiinni, mutta eväsretki heillä on meneillään. Laukuista kaivetaan sellainen määrä ruokaa, että lopputulos muistuttaa suomalaista vappupiknikkiä. Kaikki tarjoilevat toisilleen, mutta myös lähellä istuville suomalaisille. Äänenvoimakkuus kasvaa sitä mukaa kuin ruokaa saadaan alas – sama juttu kuin suomalaisilla viinan kanssa. Kyseessä on jonkinlainen laajennettu perhe. Pari lasta, yksi mummu, keski-ikäisiä pariskuntia muutama, osa toistensa näköisiä. Ilma tuoksu tomaatilta ja etikalta ja joltain mausteelta. Kahvilta myös.

Näidenkin ihmisten olisi pitänyt pussukkarouvan mielestä pysyä siinä maassa, jonka Jumala on heille tehnyt, missä se sitten lieneekin. Siitä huolimatta he epäilemättä tarjoaisivat pussukkanaiselle voileivän, jos hän sattuisi olemaan tässä junassa.

Ruuan tuoksu saa minut nälkäiseksi ja lähden ravintolavaunuun. Siellä pöytäni tunkee humalainen nuori mies, joka haluaa lukea ääneen suomalaisen rockmuusikon sanoituksia. Minun kai pitäisi olla innoissani, kun maailmasta vielä löytyy joku, joka lukee.

Nuori mies esittää runouden innoittamana erilaisia epä-määräisiä mielipiteitään kaikkeuden mystisyydestä ja siitä, kuinka on vaikea tietää, mikä on oikea hetki. Sitten hän katsoo minua kärsivän syvällisesti.

Kuuntelen vaivaantuneena. Eikö Jumala olisi voinut tehdä oman maan myös niille, jotka rakastavat omaa ääntään? Karhuunkaan en pääse, koska kuljemme 180 kilometrin tuntivauhtia ja ovet ovat lukossa. Mies taitaa hieman närkästyä, koska en innostu. Niinpä hän arvelee, että en ymmärrä A. W. Yrjänän hienoutta, vaan pitäydyn jossain einoleinossa. Hän kääntyy yhä tungettelevammin puoleeni ja sanoo, että sinä se et ymmärrä taidetta ja olet varmasti-kin insinööri?

– Ei vaan kirjailija, vastaan.

Seuraa epäuskoinen hiljaisuus, minkä jälkeen hän syventyy olueensa ja saan olla rauhassa.

Muutama vuosi myöhemmin jään miettimään ilkeilevää suhdettani runoja pyytämättä ääneen lukeviin humalaisiin ihmisiin. Ymmärrän, että saatan halveksivine mietteineni edustaa toksista maskuliinisuutta. Toisaalta se tyyppi edusti jotain lähes vielä pahempaa: lyyristä maskuliinisuutta. Siitä puhutaan aivan liian vähän. Lyyristä maskuliinisuutta edustavat ne kaikkien tuntemat äijät, jotka valomerkin jälkeen yrittävät vongata yöseuraa itkuvirsillä ja joitten mielestä nelipolvinen trokee on se ainoa oikea seksiasento. Jos siltä porukalta kysyy jotain työkalua lainaksi, ne tarjoavat heksametriä. Niitten tangat ovat reikäiset ja kun ne käyvät sallilla, laitteiden istuimiin jää pitkäksi aikaa leijumaan haiku.

Minulla on kuitenkin ilkeilystäni huono omatunto. Ehkä nuori mies kertoo kohtaamisestamme kaverilleen ja muistelee junassa näkemäänsä tyyppiä, joka väitti olevansa

kirjailija mutta josta hän ei ole koskaan edes kuullut, eikä ihme, sillä ukko oli täysi kusipää ja itseään täynnä.

Mutta ehkä jo pian voin esitellä itseni ihan toisella tittelillä. Ajatus saa minut epävarmaksi.

Käsimatkatavaramurhaaja

Kuopion rautatieaseman laiturilla katselen mustaa matkalaukkuani, josta on tullut minulle ystävä. Mieleeni nousee muisto alkuvuodesta: Olin täpötäydessä junassa saman matkalaukun kanssa, jossa on pehmeä sydänheijastin ja lapseni tiedot, koska hän käytti sitä ollessaan koulun kanssa ulkomailla. Olin raahannut laukkuja pitkän pätkän Helsingin lumikaaoksen keskellä ja kun vihdoin pääsin junaan, nostin laukun hattuhyllylle. Pasilan jälkeen se alkoi sulaa ja tiputti päähäni vettä. Asialle ei voinut tehdä mitään, koska juna oli aivan täynnä. Siinä sitten istuin ja kastuin pikkuhiljaa ja mietin, pitäisikö avata sateenvarjo, ja jos niin tekisin, mitä muut ajattelisivat.

Siitä olen kuitenkin tyytyväinen, etten ollut paloitellut tappamaani hotellisiivoojaa ja laittanut ruumiinpaloja laukkuun, koska viimeistään Kirkkonummen kohdalla olisin ollut yltä päältä hurmeessa. Ihmiset olisivat alkaneet vetäytyä kauemmas minusta ja vilkuilla hattuhyllylle kauhistuneina, tahtoneet tietää, mitä laukussa on, eivätkä sitten kuitenkaan tahtoneet.

Päähäni tippuvat pisarat miettivät hetken, kumpaa ohimoa lähtisivät valumaan. Lopulta ne luikertelivat kaulaukosta sisään ja ymmärsin, kuinka keskiluokan ongelmat ovat ehkä pieniä, mutta kyllä niitä on.

Sari-opettajat

Koulu on suuri, kuten yläkoulut usein ovat. Homeessakin se on, kuten koulut tapaavat olla. Tämä koulu on kuitenkin vähemmän homeessa kuin läheinen toinen yläkoulu, joka on remontissa ja jonka oppilaat on tungettu tänne väli aikaissäilöön. Kokemukseni mukaan Suomessa ei ole yhtään yli kymmenvuotiasta koulua, joka ei olisi käyttökänsä päässä. Lisäksi koulun ovet ovat lukossa.

Kun ovesta pelmahtaa tyttölauma, pääsen livahdamaan sisään. Yksi heistä säälii minua ja osoittaa sormella opettajainhuoneen suuntaan. Muistan taas, kuinka lapsia yläkoululaiset ovatkaan, kaitakasvoisia äidinkultia, vaikka puhe tulvii kirosanoja.

Löydän vielä lähes tyhjän opettajainhuoneen. Kohta se täyttyy, kun kello soi. Kukaan huoneessa olijoista ei noteeraa minua, joten esittelen itseni: olen se kirjailijavieras.

– Jaaha, varmaan Sarin heiniä sitten, yksi opettaja sanoo ja syventyy kokeiden korjaamiseen. Autan siis itse itseäni ja otan kahvia. Yläkoulujen opettajainhuonekulttuuri on aina tällaista: jokainen on tuntiopettaja, joten homma on enemmän tai vähemmän kaaoksessa. Eikä kellään ole aikaa paapoa vieraita. Alakouluissa taas on keskimäärin leppoisa meininki, kun yhdellä opettajalla on yleensä vain yksi luokka, eikä se nyt ole niin nökönuukaa, pidetäänkö matemati-